

ТИЖНЄВИК REVUE НЕВДОМАДАIRE UKRAINIENNE TRIDENT

Число 31 (437) рік вид. X. 2 вересня 1934 р.

Ціна 2 фр. Prix 2fr

Паризь, неділя, 2 вересня 1934 року.

Вересень місяць з огляду на чергову асамблею Ліги Націй стає часом напруженої дипломатичної акції і буде цей місяць, здається, особливо бурхливим. Евентуальний вступ до Ліги Націй СССР, з одного боку, проєкт східного гарантійного пакту, з другого, — протягом кількох тижнів будуть хвилювати цілу європейську дипломатію.

В той-же час не виключені й ріжні несподіванки по-за Женевою, хмари на Далекому Сході небезпечно густіють, в той час, як і атмосфера європейська перебуває в такому напруженні, що все представляється можливим.

Французька дипломатія за останні місяці виявляє на міжнародному полі велику активність, і ми з великою прикрістю констатуємо, що вона відкинула далеко від себе ті тверді позиції що-до політики на Сході, яких додержувалася протягом років. Не довіряючи пасіфістичним заявам провідника Німеччини, всю свою увагу Франція зосереджує на вишукуванні можливих гарантій проти вибуху війни в Європі та на наміченні собі можливих союзників на випадок катастрофи. Це й привело Францію на нещасливу думку наближення до совітського союзу. Правда, до спріважнього політичного військового союзу з цим новим партнером, поки що принаймні, ще не дійшло, але справа ця безперечно обмірковувалася в міжнародних сферах.

Виходячи з цих нових зasad своєї політики, французькій дипломатії ходить нині про складення східного гарантійного пакта.

Яку мету може мати цей пакт? Може він забезпечити безпосеред-

нє Францію або її приятелів на Сході — Польщу чи Малу Антанту? Офіційно — так, але практично ні те, ні друге з наміченого пакту начебто не випливає, і нам здається, що головна його мета — це саме охоронити совітський союз від якоїсь небезпеки, що йому загрожує.

Ця небезпека в першу чергу йде, очевидно, від Японії. І саме на випадок конфлікту з Японією й хоче СССР забезпечити собі запілля на Заході. Скільки вже пактів склав СССР в 1933 році, і всього цього йому мало, все жому страшно, і от тепер він уже не сам за себе боє, а знайшов для того могутню моральну підпору французького міністерства закордонних справ.

Чи справді хто хоче в Європі нападати на СССР? Чи справді в інтересах Франції дбати за збереження цього східнього монстра? Залишимо рішати ці справи іншим: хто надто чимсь очаровується, той так само мусить потім перейти й поворотний шлях, шлях розчаровань. Чекати цього повороту громадської опінії у Франції доведеться нам, певно, не довго: в повітрі вже літають перші листівки, що свідчать про початок цього розчаровання, вже знаходяться поважні органи преси, що повели антиsovітську кампанію.

Але лишимо ці міркування і поставимо практичніше питання: — чи може здійснитися цей східній гарантійний пакт? Досі ми знаємо, що Німеччина не виявляє жадного бажання приєднуватись до нього. Так само і Польща ставиться до цього проекту більш, ніж холодно, і мало є поки шансів, щоб вона поставила свій підпис під цим новим пактом.

Де-які органи французької преси, висловлюючи велике нездадження з позиції Німеччини і особливо союзниці Франції—Польщі, писали: Ну, що-ж, ми й без них підпишемо пакт. Але при цьому вони забивають, що вся вага проектованого пакту і полягає, властиво, в підписах Німеччини й Польщі, бо це-ж через них виник і сам проект пакта, це-ж саме їх боїться СССР і саме проти них СССР шукає собі захисту. Отже невдача східнього гарантійного пакту дуже можлива. А між тим саме евентуальне прийняття московських розбишак до Ліги Націй мотивується, як перший крок до того пакту, який може і не здійснитися.

Без сумніву, знайдуться і такі держави, що не дадуть свого голосу для прийняття СССР до складу Ліги Націй. Чи матимуть вони досить сили, тоб-то чи зберуть вони одну третину голосів плюс один (як відомо, для прийняття нового члена до Ліги Націй потрібно дві третини голосів)? Чи знайдеться стільки далекозорих державних мужів, що своїм твердим «ні» захотять урятувати честь і престіж Ліги На-

цій? Думаємо, що в усякому разі все це не перейде в Женеві без боротьби. Крім того, коли б усі пригнічені совітським союзом народи, коли б ми, українці, підняли однодушно свій голос протеста, — діло б це підтримку тим делегатам у Лізі Націй, що піднесуть свій голос проти совітської Москви.

Мусимо тут ще зазначити, що прихильники зближення з совітами, що захоплені миролюбством п. Літвінова, одного не розуміють: це миролюбство має своїм джерелом небезпеку, яка реально загрожує Москві, небезпеку від Японії, а може й від деяких інших держав. Новітні приятели ССР не знають, що коли б їм пощастило справді паралізувати цю небезпеку, колиб совітська Москва почула себе вільною від усіх загроз, — як би змінилося відрезу лагідне обличча п. Літвінова! І не пізнали б вони свого друга: земісць улестливого, медом помазаного дипломата перед ними став би справжній Літвінов з ціничною усмішкою, що показав би їм справжню політику совітської Москви. Богники світової революції знов би запалгали по всіх кінцях світа, як про це мріє п. Літвінов...

Одною потіхою при цьому для теперішніх захисників політики на користь совітів було те, що врятувати ССР від розпаду не вдається. Ця неприродня потвора мусить розвіглити й розклалити на самостійні національні держави. Горбатого,—за народнім прислів'ям,—може тільки могила направити.

Десятиліття Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» в Празі

Історія визвольної боротьби українського народу за незалежність України повна таких героїчних моментів, зафіксовання яких стає ко- нечною потребою сучасного покоління, щоб зберегти їх в пам'яті наступ- них поколінь. Не мало знайдеться в цій історії й сумніх моментів, які тяжко відбилися не лише на результаті поодиноких етапів визвольної боротьби, але й загальнім виступі цієї боротьби. Зберегти від загибелі всі ті матеріяли, що можуть придатися майбутньому історикові для об'єктивної оцінки великих подій недавнього минулого в боротьбі за волю й незалежність України й стало завданням того Товариства, яке зоргані- зувалося в Празі, з ініціативи тамошнього Українського Університету, 28 травня 1925 р.

Перші збори членів цього Товариства обрали на голову Т-ва акад. проф. д-ра І. Горбачевського, а всі дальні річні збори незмінно підтвер- джують своїм голосуванням це обрання. Незмінним також лишається з 1925 року й директор Музею проф. Д. Антонович.

З перших-же днів свого існування Товариство поставило своїм прин- ціпом — спиратися в своїй діяльності виключно на доброчинності україн- ского громадянства.

І треба сказати, що українське громадянство гаряче відгукнулося на заклик Товариства й почало надсилати Музеєві у власність або в депозит ріжні архівні й музейні матеріали, що освітлюють визвольну боротьбу українського народу.

Без витрати жадної копійки на придбання матеріалів Музей за цей час встиг зібрати надзвичайно цінний матеріал архивного та музейного характеру, а до того ще в такій кількості, що Музей вже не в стані розмістити його в тих трьох покоях з двома гаражами при них, які з 1 грудня 1929 року оплачує із своїх коштів український громадянин з Нью-Йорку Каленик Лисюк. Отже, стає цілком оправданим акт виступу Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» із закликом до українського громадянства про забезпечення Музею власною домівкою.

Розпочата Товариством збірка пожертв на будову Українського Дому в Празі знайшла доброчесливу підтримку з боку Українського Бюро в Лондоні, яке зобов'язалося асигнувати до кожних 100 долларів, зібраних українським громадянством, своїх 100 долларів аж до висоти 2000-3000 долларів.

Серед найбільш цінних матеріалів архивного характеру, якими розпоряджає Музей, можна назвати архиви деяких місій Української Народної Республіки, ріжніх політичних, громадських і військових організацій, як наприклад, архиви «Союзу Визволення України», таборів українських полонених у Німеччині, Австрії та Чехословаччині, Української Республіканської Капелі О. Кошиця. Відділ рукописів містить в собі листування та манускрипти О. Барвінського, Є. Федюшки, Я. Веселовського, Б. Лепкого, митрополита Липківського й багатьох інших. Відділ мистецької творчості містить в собі багато коштовних річей з галузі малярства, скульптури, гравюри (налічується поверх 1400 гравюр), різбарства то-що.

Дуже багатий є відділ часописів, який налічує тепер 1.145 назв українських часописів та 230 часописів так зв. україніки.

Бібліотечний відділ налічує до 40 окремих бібліотек, що зберігають свою окремішність, при чому деякі з них містять в собі надзвичайно рідкі й цінні видання.

Військовий відділ містить в собі військовий одяг, зброю, фотографії бойових операцій, військових діячів, накази, рапорти й т. д.

Майже щодня прибувають до Музею нові збірки, часто дуже великої вартості. Однак брак відповідного помешкання ввесе час дуже зле відбивається на діяльності Музею, позбавляючи його можливості розташувати як слід свої збірки та приступити до опрацювання особливо цінних матеріалів історичного значення.

Тільки здійснення наміченого Товариством плану що-до забезпечення Музею власною домівкою допоможе Товариству приступити до реалізації всіх тих широких перспектив, які відкриваються перед ним для розвитку Музею в майбутньому.

І якщо кожний український громадянин, кожна українська організація в тій чи іншій мірі прислужиться т е п е р - ж е , невідкладаючи цього національного обов'язку на завтра, до збудовання Українського Дому в Празі, то можна бути певним, що в день святкування десятиріття Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» буде поглядено бодай фундамент під будову Українського Дому в Празі, як найкращого пам'ятника героїчної боротьби українського народу за свою незалежність *).

Ст. Сіроненко.

*) Ласкаві пожертиви надсилати можна на адресу директора Музею проф. Антоновича: Prof. D. Antonovus, Praha - Nusle, 245. Czechoslovakia. Ред.

До століття Університету св. Володимира в Київі

Російські газети чимало уваги присвячують століттю Університету св. Володимира в Київі, яке припало на 15 минулого липня, підкреслюючи вагу його для російської культури. Спиняється на цьому і преса українська. З приводу цього століття слід одмітити де-які, не позбавлені для нас інтересу риси з життя цього університету.

Уряд Миколи I всіма засобами дбяючі про те, щоб як найтісніші зв'язати Україну з Москвою, поставив новозаснованому університетові своєрідні завдання. «Університет цей, — як писалося в найвищому маніфесті про його заснування, — має силою європейської науки скріпити «въковые узы сего края съ чисто русскою землею». Університет св. Володимира мав бути цитаделлю обрусіння.

Та дерево те, чужою рукою посаджене в український ґрунт, прийнялося на ньому, потягло з нього живі соки і видало плоди, яких не сподівалися його фундатори. Доволі згадати, що з життям Університету св. Володимира зв'язані таки імена, як Шевченко, Максимович і Костомаров та народження Кирило-Методієвського братства, яке позначило епоху в нашій історії.

Університет св. Володимира сприяв оживленню наукових дослідів нашого минулого, в значній мірі спричинився до організації української наукової роботи, яка підготувала наше відродження не тільки культурне, але й політичне. Нагадаємо Київську Комісію для розбору давніх актів, Південно-західний відділ Імператорського Географичного Т-ва, те близькуче коло українських учених, які коло нього об'єднувалися, і грандіозну переведену ними роботу, Історичне Т-во Нестора Літописця, «Київську Старину», Українське Наукове Т-во в Київі, — всі вони в своїй діяльності більше чи менше зв'язані з тими силами, що виховувалися і згуртувалися в університеті св. Володимира.

По-за тією масою української інтелігенції, яка чужою мовою і в чужій формі знайшла в ньому знання минулого рідного народу і підготувалася до корисного служення йому, київський університет видав двох найвизначніших учених нашої доби — Володимира Антоновича і Михайла Грушевського.

Все це може характеризувати роль, яку цей університет заграв в розвитку не самого лише Правобережжа, але й всієї України...

Історія Університету св. Володимира в Київі ще раз доводить неспроможність штучної тенденції побороти живе життя. Воно сильніше і перемога завжди зостається за ним.

С. Ч.

Становище на Україні*)

Третій період одзначено визначними подіями, з яких ми візьмемо наступні: удар по культурній силі совітської України і удар по матеріальній силі українського населення.

Розвиток української культури, вплив його і значіння, витворення кадрів української інтелігенції — большевики зустріли сальвою відомого і голосного процесу «Спілки Визволення України» (СВУ) і «Союзу Української Молоді» (СУМ), що одбувся у 1930 році. Процес цей надто відомий, щоб на ньому спинятися, але мусихо одмітити його наслідки:

1. Засудження відомих і визначних національно-культурних діячів та цілої низки осіб, що були керівниками цього культурно-національного руху, так мовити, «головки» — означало вибиття з колії головніших чинників, од діяльності яких залежало багато у продовженні зросту української культури й науки. Одночасно були численні арешти українських культурних сил, які не попали в процес СВУ.

2. Розгром Української Академії Наук та наукових інституцій при ній, як центра культурної чинності української; реорганізація і поступове скасовання ріжких наукових інституцій, як, напр., Науково-Дослідного Інституту на чолі з акад. Багалієм та проф. Королівським, Інституту Експериментальної Медицини, Інституту Шевченкознавства то-що.

3. Припинення літературної і мистецької творчості та занепад українського мистецтва. Зниження видавничої української продукції її засилання України російськими виданнями та літературою.

4. Припинення, а далі і остаточне навіть викорінення так зв. «українізації».

Далі ми наведемо кілька ілюстрацій до висновків, а почи що обмежимося лише зазначенням їх.

Одночасно з наступом на українську культуру і її зрист, так мовити, на душу українську, повели совіти наступ і на тіло України, вони вдарили по головнішій базі матеріалістії, а саме — по селянству. Відома всім ця реформа — це колективізація. Метою її, як відомо, було не тільки з селянина зробити батрака, і, закріпивши його на землі, використати його фізичну енергію, — але й розбити його організований соціально і національно спротив совітській владі. Відомо, як спочатку страшенно селянство боролося проти цієї нової панщини, відомі також факти насильної колективізації, бо запрацювала прокуратура, суд, ППУ, гарнізонні експедиції. Однак спротив селянина не падав, а виявився у більшій силі, бо добралися совіти вже до живого. І перед небезпекою загального повстання на Україні совіти мусіли дати, так мовити, «задній ход», однак фактично то було вже не потрібно, бо совітам вдалося як не закріпити ще селянство го колхозах, то в кожному разі збити його з ґрунту, вибити з насиджених місць. А це вибиття означало першу перевогу соvitів над українським селянством, яке, озлоблене новою реформою, загубивши ґрунт, здобутий за часів революції і НЕП'я, мусіло переглядати свої методи боротьби вже будучи загнаними силоміць до колхозів, мусіло винаходити інші методи вже в нових умовах, які утворені були колективізацією.

Але одним із перших наслідків колективізації, наслідків, яких може совітська влада і не передбачала, було те, що через пару років після колективізації виявився на Україні голод. Тому що совіти промовчують цей факт, то мусимо над ним спинитися довше.

Як ми сказали, голод на українських теренах в 1932-1933 роках є першим і цілком логічним наслідком, що його принесла колективізація. Нова ж бо реформа не могла не дезорганізувати та не розбити селянство, вона мусіла цілком нормально виглякати спад його продук-

*) Див. «Тризуб» ч. 29-30 з 26.VIII.1934.

тивности, а коли додати до того ще й те, що Москва постійно і регулярно викочувала з України всі живі сохи, не зважаючи на істотні потріби населення, то поява голоду в кінці 1932 року й на початку 1933-го — стане не тільки логичною, але цілком нормальним наслідком совітської політики. Так воно і мусіло бути.

Большевицька влада звичайно мовчала і мовчить та всіляко спростовує факт виснаження і голоду в 1932-33 р. р. Але про ці нещастия нашого народу свідчать не лише листи з України й оповідання тих, що втікли з того пекла, але й де-які міри самої совітської влади, які проречисто факт голоду доводять. Не будемо наводити багато уривків, візьмемо кілька самих яскравих.

Сталін, стурбований загрозливим становищем на Україні, виряджає вірного свого співробітника Постишева із цілім штабом випробованих комуністів із завданням рішуче і безкомпромісово «угорорити» Україну, що серйозно захвилювалася, та завести на Україні потрібний для Москви лад і порядок. І Постишев твердою рукою переводить це завдання, маючи функції справжнього генерал-губернатора. Про цю висилку на Україну Постишева говорить, одновідно коментуючи, совітська преса в такий спосіб.

Передова «Комсомольця України» (ч. 261 з 29. XI. 33 р.) наводить витяг з резолюції зборів харківського обласного партійного активу з 23. XI. 33 р., яка звучить так:

«Вирішальну роль у подоланні відставання сільського господарства відіграла допомога від ЦК ВКПб і союзного уряду. Ця допомога полягала насамперед у зміцненні проводу КПБУ, в наданні великої продовольчої та насіннєвої позиції, тракторів, комбайнів, автомашин».

Тепер розшифрумо цю постанову. Що значить «вирішальна роля у подоланні відставання сільського господарства»? Це значить що Україна переживала голод, що супроводився нездачею хлібозаготовок, місцевими заколотами і повстаннями, терором проти совітських чинників.

«Зміцнення проводу КПБУ» — це означає прислання Постишева со товариши на Україну, а надання великої продовольчої та насіннєвої допомоги, — уважаймо, продовольчої та насіннєвої позиції — означає, що тоді на Україні не тільки забрали насіння гля посівів, гле й харчів для населення, себ-то фактично був голод. А в «Комсомольці України» (ч. 257 з 24. XI. 33 р.) знаходимо і розміри тої допомоги, вони такі:

«35.000.000 пудів насіннєвої, харчової та фуражної гозики на весні 1933 року, 15 тисяч нових тракторів, 2.400 комбайнів».

Звернім увагу на цифру — 35.000.000 пудів! Це виносить 560.000 тон, себ-то 4.600 вагонів, або 150 потягів! Вже сама ця цифра може дати багато до зрозуміння розмірів голодової катастрофи на Україні.

Таке цінне признання совітської преси як раз і доводить, що голод був у 1932-33 р. р., бо коли вже совіті вирішили послати цю «допомогу» чи «позичку» на Україну, то це значить, що там справді всього того заракло, і що людність України, загрожена виснаженням і смертью, могла б попросту перестати граювати і продукувати, і тоді широкі плодородні простори українські залишилися б без експлоатації. Звичайно, совіти при надсици цієї «позички» зовсім не керувалися якимись гуманітарними думками, а лише суто утилітарними.

Відомо так само, що в 1933 р. совіти нагло кинулися закуповувати ззерно в Америці, в Болгарії та в Туреччині, бо у їхніх центральних сховищах їм його забракло. Так само вироблені совітами полегшення посилки продовольчих продуктів через Торгсін (що дає крім того ще й безперечний дохід і користь совітам з огляду на валютові операції) доводять, що голод був і лише частинно затушкований, а зовсім не є зліквідованим.

Одмітимо ще й постанову союзного ЦК і ЦКК з 6 березня 1934 р. про те, що «недоїмки» з України, себ-то те, що Україна не додала по хлібозаготовках, та поворот отісі знаменної позички у 35 мілійонів пудів, — не

будуть забрані з України зразу, а будуть розкладені на три роки. Отже і ця постанова показує, що навіть большевики зрозуміли, що з України в сучасному її становищі не можна витягти нічого більше, бо вона, як виходить, є вже занадто виснаженою.

Цих прикладів, гадаємо, стачить для того, щоб у доводнити наявність голоду на Україні в 1932-33 р. р. і незліквідованість його у 1934 році.

При нагоді одмітих тут, що коли голод 1921-22 р. р. був наслідком стихійних бід, і совіти тоді страшенно кричали про допомогу голодним, то голод на Україні 1932-33 р. р. є наслідком совітської політики, саме системи колективізації і поневолення. І тому то совіти всяко замовчують факт голоду тепер на Україні.

Ясно, що ці два головні настути на Україну, на душу і тіло її, мусіли мати своїм наслідком зміщене централізування керування України і висунення на першій план Москви, а на татомісць Харків із його «урядом» спадав на значенні і силі. І справді, ще перед цими настутиами, харківські комісаріяти поволі губили всякий резон д'єтр, керування окремими галузями життя України поступово переходило до Москви, чим фактично і ліквідувалася «самостійність» УССР. Так, після 1929 року управління цукровою промисловістю перейшло з Києва до Москви, у 1931 році скасовано було комісаріят внутрішніх справ, як «зайву совітського апарату», як про то в свій час писала совітська преса, керування кам'яно-вугільною промисловістю так само остаточно було централізовано після заведення п'ятилітки, те саме сталося із металургією. Власне п'ятилітка, крім бутифорних гасел, мала своїм завданням централізацію керування сільського господарства, промисловості, і таким чином експлоатація економічна України залишила на місцях лише виконавчі органи, центром яких була і є Москва.

Постійні переслідування так зв. «контр-революції» та «петлюрівщини» сприяли об'єднанню в руках московських можновладців єдиного проводу боротьби проти виявів українського націоналізму. А прибуття на Україну у 1932 році тов. Постишева, правої руки самого Сталіна, довершувє повну залежність совітської України від Москви і робить формулу УССР без усякого внутрішнього змісту. Ліквідація УССР, як самостійної частини совітського союзу, йшла й іде далі повною ходою.

М. Ковальський.

(Далі буде).

3 міжнародного життя.

Дві смерті.

За літнього, ніби-то мертвого сезону сталося по ріжких країнах багато подій, але вони не змінили загального малюнку міжнародної політичної ситуації, лише подекуди ускладнили та загострили її. Як відомо читачам з газет, найважливіші з тих подій припали на Австрію та на Германію; то були — трагічна загибель віденського диктатора — канцлера Дольфуса і природня смерть старого президента Германської республіки маршала Гінденбурга.

Загибель Дольфуса, що сталася в наслідок повстання австрійських гакенкрайцерів проти його влади, тяжко зворушила європейську опінію. Було на те багато причин. Перш за все, малий зростом та сильний волею австрійський диктатор встиг уже був придбати собі значні європейські симпатії та добру пресу, — навіть по деяких чисто демократичних країнах. Трагічна його смерть в обставинах, коли вбивці його не

припустили до нього лікаря й не дозволили доброму католикові перед смертю висповідатись і дістати причастя. розбудила була приспану людську совість. Але такого роду речі не наловго затримують увагу сучасної людини, — особливо, коли вони трапляються з сильними світу сього. Диктатори, мовляв, мають самі розуміти, що небезпека й смерть органично зв'язані з їх професією, і хто хоче спокійно жити, той не сміє бути диктатором.

Головною причиною європейського зворушення був той факт, що віденське повстання вчинили гакенкрайцери, що нитки його тяглися до Мюнхену, а звідтам, явна річ, і до Берліну. Чи був освідомлений про те Й Адольф Гітлер — не знати. Сам він в категоричний спосіб одмежувався від цієї австрійської справи, але ті двоє, що Дольфуса вбивали, коли, після суду, їх вели на шибеницю. Ішли на смерть голосно вигукуючи *heil Hitler!* — хай живе Гітлер. Тоб-то, — ідеологічний зв'язок був безсумнівний.

Повстання не вдалося, прихильники Дольфусові перемогли, хоч і втратили свого воїдя. Але цілком легко могло статися й інакше, а чим це загрожувало, видно хоч би з того, що на одну звістку про смерть Дольфуса, про можливу перемогу гакенкрайцерів, — Мусоліні, за наявною згодою Франції, змобілізував частину італійської армії й поставив її на австрійському кордоні, вичікуючи дальших подій. В повітрі немов було запахло порохом, на обрію на хвилю з'явилася примара війни. Германський Fuehrer — воїд — заспокоїв Європу, зробивши офіційну заяву, що для нього на сьогодня австрійське присedнання — річ не актуальна. Але і в цей загрозливий момент до тої заяви він додав ще кілька зауважень, з яких видно, що на майбутнє, — може близьке, може далеке, — він жадної заруки не дас. Фактично таким чином, австрійська проблема, як була, так і залишилася не вирішеною. А проте проблема ця не самостійна, — вона лише частина великої проблеми цілого Подунав'я, без вирішення якої не буде спокою й замирення в Середній Європі.

Смерть президента Германської республіки маршала Гінденбурга була, як вказано вище, цілком природньою. Ворожа німцям преса спробувала була поставити її в зв'язок з відомими подіями, що сталися в Германії на прикінці червня, гле такого роду припущення, як здається, не мають під собою жадного ґрунту, бо сам Гінденбург, як відомо, уроцісто дякував своєму канцлерові як раз за його персональну участь у тих подіях. Старому маршалові минуло вже 87 літ, а цього одного цілком досить для того, щоб людина кожного дня могла покинути цей світ.

Гінденбург, як людина, військова та державна постать, — явище дуже просте, а одночасно й складне. Може тому, що він пережив свій час і мусів виявляти себе і свій чин в обставинах, до яких не надавався, бо не був до них підготований. Типовий прусський юнкер, чесний і вірний своєму монархові й своїй батьківщині, волею долі мусів він стати президентом демократичної республіки, до якої ставився негативно; мав зберігати парламентську конституцію, чужу йому, а може й ненависну. Доки він був лише вояком, жив і творив він у природному для нього оточенні; достойно приймав участь у всіх германських війнах, зачинаючи з р. 1866-го, пройшов усі ранги, доробився до слави національного героя, припинивши наступ російських армій на Германію і погромивши їх в бою під Таненбергом; став головним воїдем германських військ і втіленням германських військових цнот. Як президент, він не знав ясного шляху перед собою. Од припаду до припаду, як міг та вмів, рятував свою батьківщину, мріяв неначеб-то про легальний поворот свого «короля й імператора», але хвилі гакенкрайцерівської революції перекотилися через його стару голову і замісць Гогенцолерна перед ним і над ним став Адольф Гітлер. І тут його заслугою було вже хіба лише те, що нова германська революція обійшлася була без того грандіозного братерського кроволиття, якого можна було сподіватися, а перейшла, як відомо, цілком в легальний, на зовень навіть, ніби, в демократичний спосіб, бо шляхом послідовних парламентських виборів.

Поховано Гінденбурга з незвичайною урочистістю, як то й подобало національному героеvi. Але похорон той мав на собі чисто військові риси, хоч, явна річ, у промовах багато місця відводилося його державно-політичній чинності. Могилою йому стала одна з башт монументального пам'ятника, поставленого на місці Таненбергського бою, — там, де колись, п'ятьсот літ назад, німці потерпіли поражку від гольсько-литовсько-українських військ, де вони під проводом Гінденбурга за великої війни погромили російські війська. На тому місці, де почалася слава старого вождя, там лягло на вічний спокій і його смертне тіло. Лішого місця для славного маршала годі було б вибрати в цілій Німеччині.

З Гінденбургом зійшла в ходу не лише стара довоснна імператорська Німеччина, втіленням якої він був, але й останки нової, післявоєнної Німеччини республіки, тінь якої лежала на ньому, бо був він її президентом. За день до його смерті, коли вже почалася агонія, видано було закона, що мав стати чинним в день Гінденбургової смерті та згідно з яким посаду президента було скасовано, а функції голови держави перенесено на сучасного канцлера Адольфа Гітлера. Другого серпня, в день смерті маршала-президента, німецька армія сказала присягу новому голові держави, що дістав назив в о ж л я і м п е р і ї й и а р о д у , і Німеччина придбала нову державну форму, яка не має юридичних аналогій в історії, але яку можна прирівняти до старих монархій абсолютистичного типу.

Адольф Гітлер став визнаним монархом нової Німеччині, — третьої імперії. В його руках опинилася усі верховна влада — законодавча й виконавча; лише судова формально стоїть по-за його компетенцією, але й у цій площині, як вказують відомі події недавнього минулого, він чинить самовластство, коли справаходить про державу. Коронації він не мав, але замість неї Гітлер організував всенародний гلبісціт, який 19 серпня мав ствердити нову форму Німецької держави. Таємним голосуванням (що воно було таки справді таємним, маємо свідоцтва ворожих Гітлерові чужоземних кореспондентів) німці ствердили новий закон, подавши за Fuehrer'a 90 відсотків усіх голосів. Це, явна річ, не повна, бо не стопроцентова тотальність, але цього більше, ніж досить, щоб німецький вождь дістав повну волю для виконання своїх функцій. Коло гакенкрейсерівської революції таким чином замінилося. Останні сліди післявоєнної Німецької державної структури зникли, стали історичним спомином. Німеччина вступила до нової епохи свого державного життя, з'язаної з іменем і з ідеологією Адольфа Гітлера неодривно. Як піде її дальша еволюція, — в напрямі деструкції чи конструктивної праці, — вкаже майбутність. Теорія говорить про Гітлера, але практика може вказати щось інше.

Під знаком двох смертей в німецьких державах, як вказано вище, міжнародня ситуація ускладнилася і почали загострилася, хоч і не змінилась. Особливо це відбилося на дипломатичній праці над так званим східним пактом, що сягає своїм змістом і до меж українських інтересів. Але про це — до другого разу.

Observator.

У. Т. Г. І.

Продовжується впис на кореспонденційні (позаочні)
курси мов

Англійської, Німецької, Французької

Українського Технично-Господарського Інституту позаочного навчання
в Подебрадах (Чехословаччина)

Кожен курс має 72 лекції — біля 450 стор. великого розміру (in 4).

Ціна — 170.— кор. чеськ.

Адреса : Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. Родé -
в га д у . Tchécoslovaquie.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— З життя Української Громади в Шалеті. В неділю 3 червня с. р. відбулися збори Українського Мистецького Товариства при Громаді, на яких було переобрано Управу Товариства. До складу нової Управи увійшли: п. Й. Лечук — голова, пп. М. Шульга та М. Грушевський — члени. На голову Ревізійної Комісії Товариства обрано п. П. Вержбицького та члена п. М. Колодія, з зарезервованим одного місяця для члена по призначенню від Управи Громади.

— В суботу 21 липня с. р. теж Українське Мистецьке Товариство виставило в помешканні Громади чергову виставу — опера «Сорочинський ярмарок» по М. Гоголю М. Бенцаля, під режисурою п. В. Заваріщина. Не дивлячися на тяжкі умови підготовки, п'єса пройшла з великим успіхом при повному задоволенні публіки мистецькою грою артистів. Надовго в пам'яті застанеться п. Н. Чистосердова в ролі Хіврі, п. Л. Горяча — Мокрини, п. Н. Гербанівська — Хотини, п. М. Шульга — Цибулі, п. Г. Безносюк — цигана, п. О. Світлишний — Черевика, як рівно-ж і всі ті артисти, що, хоч і були на мешких ролях, але тако-ж немало з причинилися до тих безперестанних громових оплесків, якими публіка артистів нагороджувала.

Місцеве українське громадянство, що було присутнім на виставі, переконалося, чого досягти можна при бажанні й активній праці. Для слідуючої вистави Мистецьке Товариство готує під режисурою п. М. Шульги п'єсу «Запо-

розький клад» — Ванченка-Писанецького.

Управа Укр. Мистецьк. Товариства в Шалеті розшукує партитуру до «Запорозького кладу» і просить осіб, які її мають і могли б ласкаво її позичити або продати, написати в цій справі на адресу Української Громади: 18, rue Lavoisier, Vésines à Châlette (Loiret). France.

— Спілка Українських Сільських Господарів у Франції. На загальних зборах Спілки, що відбулися 20 травня с. р., після вшанування св. пам'яти С. Петлюри, обмірковано було справи організації: прийом та виключення нових членів та питання української школи для дітей Спілки. Прийнято трьох нових членів і одного виключено. Тепер Спілка нараховує 15 членів.

Що до української школи, то збори постановили вжити всіх можливих заходів до її засновання, бодай з двоеднним навчанням на тиждень. Намітили вже помешкання та вчителя. Дотепер всі діти наших фермерів ходять до французької школи в біжчому селі.

Далі ухвалили ще передплатити кількі українських часописів.

Після зборів присутні провели час в розмові, в якій багато увагою було наділено господарським справам. Здавалося, що все це діється на Україні. Аф.

— З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

За місяць червень поступили пожертви грішми: п. С. Креміня, збірка на лист ч. 691, — 20 фр., Т-ва «Незалежна Україна» в Брюсселі, збірка під час академії 20 травня, — 65 фр., Мистецького

Т-ва в Шалеті, збірка на лист ч. 671, — 130.50 фр., п. Максима Солохи, в імені українців сільських господарів у Франції — 20 фр., п. Петра Ординського з Америки — 5 доларів, Відділу УЦК в Скальмержицях — 12.80 фр., п. сотника Титаренка — збірка в Мобеж на лист ч. 675 — 43 фр., Т-ва Просвіта в Бійянкурі, збірка на лист ч. 654, — 27 фр., проф. О. Безпалка з Подебрад, в імені Т-ва «Об'єднання», — 20.20, Громади в Ліоні, збірка на лист ч. 663, — 60.50 фр., Громади в Гаврі, збірка на лист ч. 665, — 18 фр., Громади у Франції (Лятур-Мобур) на лист ч. 698 — 40 фр., Т-ва «Самопоміч» у Каліші — 8.35, п. Л. О. Олійникова з Ліону, збірка по-між українців, — 42 фр., Укр. Центр. Комітету в Польщі, збірка під час академії, — 50 золот., Відділу УЦК в Познані — 6 золот., Громади в Шалеті, збірка на лист ч. 669, — 265.50 фр., та на лист, покладений в читальні Бібліотеки в Парижі, — 135 фр. Всіх пожертв від початку року поступило 2702.05 фр. За цей же період в минулому році поступило 3248.20 франків.

В червні надійшли пожертви книгами та іншими друками й речами від: п. В. Хмелюка (Париж) — 15 кн. і 1 ч. журналу, п. Лугового (Канада) — 2 кн., п. Дм. Солянича (Канада) — 1 кн. п. Морей-де-Морана (Париж) — 2 кн., Ред. «Тризуба» — 12 кн., фонді ім. Є. Чикаленка (Прага) — 1 кн., п. Сомка (Париж) — 1 кн., проф. Омельченка (Прага) — 1 кн., Музичного В-ва «Торбан» у Львові — 22 зошити нот і пісень, Ред. «Життя Покуття» (Коломия) — 1 кн., п. Бризгуна з Братислави — 1 ч. газети. Ред. журн. «Дажбог» — комплект за попередні роки, В-во «Укр. Бібліотека» (Львів) — 1 кн., п. С. Хоменка (Тарнополь) — 1 кн., Ред. «Вістника» із Львова — 1 кн., п. В. Проkopовича — 14 кн. та 5 чч. журналів, п. І. Карбовського — 1 фот. картка та 1 пакет оригіналів власних поезій, п. Л. Буткевича — мала походу Наполеона з року 1810, п. Р. Ледниць-

кого — власноручний лист бл. п. С. Петлюри, п. О. Калюжного з Ковля та проф. Біднова з Варшави — кільки малих друків.

За час від 1 липня до 15 серпня Бібліотека дісталася пожертви від: 1) абсолвентів Української Гімназії в Каліші (через п. Балицького) — 5 золот., 2) філії Т-ва б. Вояків Армії УНР в Одес-ле-Тіші — 67.25 фр., 3) Укр. Громади в Греноблі — 44.50, 4) п. К. Клепачівського — збірка в Ченстохові — 30 фр., 5) п. Василя Остапчука — 9.70 фр., 6) Костяя Боровенка з Гонконгу — 15 фр., 7) п. Квашенка з Шанхаю, збірка в річницю смерті С. Петлюри, — 55 фр., 8) п. Ко-зачка — 10 фр., 9) полк. Рибаччука — 10, п. Степана Шишківського з Праги — 20 фр., 11) полк. В. Філоновича — збірка — 213.80 фр. Всього пожертв від початку року — 3191.20 фр.

Книги та інші речі й друки одержано від: 1) п. Деслава (Париж) — 5 кн. та пакет ріжких газетних вирізок про його фільмову працю, 2) полк. Філоновича з Праги — 53 чч. журналів, 3) п. Олійника з Ліону — 2 кн., 4) Вид-ва «Світ Дитини» із Львова — 2 кн., 5) Редакції «Тризуба» — 19 кн., 6) п. Л. Перфецького — 1 кн., 7) проф. Грабини — 1 кн., 8) В. Проkopовича — 3 кн., 9) п. Дм. Кульченка — 1 кн., 10) Укр. Громади в Ліоні — три світлини, 11) п. Ф. Крушинського — 3 кн., 12) від п. NN — 12 кн., 13) п. Верби з Рівного — два малюнки оригіналів проєктів відзнак за Зимовий Похід, 14) від п. Битинського з Праги — великий малюнок (2 метри на півтора) «Базар», де представлено момент жахливого розстрілу 359, 15) від п. С. Якименка — 10 кн. французькою мовою, 16) Укр. Центр. Комітету в Польщі — 6 світлин та 5 малих друків, 17) Укр. Воєнно-Істор. Т-ва — 2 кн., 18) п. І. Карбовського (Париж) — 7 кн., 19) Ред. «Розбудови Нації», — комплект журналу «Сурма», 20) ген. Удовиченка — 1 кн., 21) В-ва І. Тиктора (Львів) — 7 зошит історії України, 22) проф. І. Огієнка — 1 кн.,

23) п. Юр. Пономаренка — 3 кн., 24) від п. С. Мусієнка прекрасно зроблений з намистинок пояс українського взору.

Всім жертвовавцям та прихильникам Рада Бібліотеки дякує сердечним словом.

— По іменний реєстр № 19 осіб, що зложили датки на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. По підп. листу Озерського в іділ у УЦК в Польщі датки зложили: Іван Артемів — 1.50 золот., Іван Лемпій — 1 зол., В. Васильченко, Борис Косач та П. Сумароків по 50 грош., та по 80 грошів: пп. Ст. Яценко, Ст. Лемпій, Є. Філімонів, О. Мандибура, К. Машенко, Я. Лучак і Степан Радченко.

По підписаному листу в Білостоцькому в іділі УЦК датки зложили: І. Загорецький і Ю. Богдан по 2 золот., С. Момот, Є. Чубенкова, П. Фалютинський, Вол. Зонь та М. Перешильця по 1 золот., О. Міллєр, Д. Росомаха, С. Мороз, В. Сухоставський, І. Покотило, І. Кривченко, Л. Шербатюк, А. Паламарчук, В. Плющ по 50 грош., Д. Савеню — 40 гр., та по 20 грош.: Тхожевський, Г. Гулий, П. Любиченковський.

По підписаному листу Управи УЦК в Плотично-Му датки зложили: А. Василенко — 2 зол., П. Володін і З. Шкурупій по 1 зол., В. Пресовський, І. Вовк, О. Федорович, Ф. Скобельський, П. Д. Бугаєць, Ф. Кісілів, Р. Нагайка, М. Свириденко, П. Хлібників, М. Курса, Е. Єщенко, О. Теравський, Г. Липський, Д. Дзюба, М. Зaborовський, Г. Рижко, О. Осмак — по 50 грош., О. Галецький — 25, С. Митрофанюк — 30, П. Монастирський — 30, С. Фесак — 30, А. Халак — 30, І. Матусяк — 20, Д. Філіпів — 20, Д. Конюшок — 25, В. Застело — 30, Д. Кобилянський — 20 і Д. Савченко — 30 грошів.

Через УЦК в Польщі одержано 5 золот. від п. В. Василевича в Іновроцлаві.

Від Української Громади в Крезо на лист ч.

572-622: Іван Бондаренко — 5 фр., О. Зембловський — 2 фр. та п. Гришкович — 10 фр.

Від Укр. Громади в Греноблі на лист ч. 624: по 5 фр.: І. Вонарха-Варнақ, пп. Одобецький, Токайло, Матвій Піпарко і Павло Пахальчан. Потри фр.: Червонецький, Кущів, Є. Храпач і NN (підпис нечиткий). По два фр.: О. Каницька, Г. Кущевол, С. Резніков і один підпис нечиткий.

Збірка на лист покладений в читальні Бібліотеки ім. С. Петлюри. Датки зложили: Аркадій Кучерявенко — 25 фр., Пухальський — 1.50, Максимчук — 10, М. Битюк — 20, Радолецький — 1, Вовк — 3, Марсель Пивовар — 5, Андрій Варкентин — 10 фр. і 1 канад. долар, Яблонський — 10, А. Вовк — 5, Трохим Соляник — 5 і О. Сомко — 5 фр.

Збірка Громади в Шато-де-Ля-Форе на лист ч. 659: по 4 фр. — Митрофан Чорний, Михайло Родкевич, Оксентій Дудницєнко, Яків Возняк, Тихон Сліпчук, Макар Кантор і Іполіт Славінський.

Збірка під час Х з'їзду Союзу Укр. Емігрантських Організацій у Франції. Датки зложили: пп. Родкевич і Никитич по 10 фр., Варнақ-Вонарха — 3 фр., і по 5 фр. — П. Пашин, М. Шумицький, Бойко, Гербанівський, Посипишин, Ковалський, Ситник, М. Сремів, З. Безуглій, Левицький, Б. Лотоцький, П. Вержбицький, прот. І. Бриндзан, кн. Токаржевський-Карашевич, Винницький і О. Журавель.

Збірка в Бібліотеці 26 тра ви я — під час прилюдного засідання Ради: Є. і В. Прокоповичі — 50 фр., М. і П. Плєваю — 50 фр., Гн. Білий — 20, І. Косенко — 15, С. Нечай — 10, І. Яблонський — 10, Даниленко — 10, А. Ковальський — 5 та П. Посипшин — 5 фр.

Збірка п. С. Креміння на лист ч. 691: С. Кремінь — 10 фр., Загорудко — 2, Степан Хижий

— 7, Пилип Фізьо — 2 і Варто
— 1 фр.

Збірка в Брюселе в Т-
ві «Незалежна Украї-
на»: Я. Олексюк, В. Моклович і
П. Левинський — по 10 бел. фр.,
М. Бевз, Дорошенко, В. Бевз,
Куценко, Устимович і пані й п.
Косець — по 5 фр., Скаженюк —
3 фр., по 1 фр.: Вічний, Шевчен-
ко, Лукасевич і Наташа Ю. Я.—
16 фр.

(Продовження буде)

— Виїзд В. К. Прокопо-
повича. В. К. Прокопович 1
вересня с. р. виїхав на літню
відпустку.

В Польщі.

Святкування 8-ої
річниці смерти Го-
ловного Отамана С.
Петлюри в с. Порічча
на Поліссі. На другий день
Зелених Свят, 28 травня с. р.,
заходами віділу Українського Цен-
трального Комітету, за спокій ду-
ші С. Петлюри було відслужжено
панаходи в місцевій православ-
ній церкві п.-о. Калініним в су-
проводі хору, яким правив міс-
цевий дяк.

П.-о. Калінін є росіянин, але
дуже прихильно поставився до
справи влаштування панаходи по
С. Петлюрі, відслужжив її дуже
гарно, з запаленням свічок па-
никадила. Велике враження па-
находи зробила і на місцевих меш-
канців.

По панаході всі члени відділу
відбули загальні річні збори в
помешканні п. М. Махлая. На
зборах голова відділу п. Г. Ди-
дико прочитав реферат п. Г.
Лазаревського на тему — «Петлю-
ра — вождь українського наро-
ду». Після реферату пам'ять С.
Петлюри було вшановано зборами
встановленням і 2-хвилиною мов-
чанкою.

По загальних зборах, о год.
20-ій, всі приїзжі гості були за-
прошені до п. М. Красовського
на шклянку чаю, де обмінювали-
ся думками й спогадами про не-
давню збройну боротьбу за бать-
ківщину. У всіх від свята залиши-
лося найкраще враження. Всі чле-

ни відділу носили в цей день
жалобу. Г. Дидико.

В Бельгії.

— Роковини смерти
С. Петлюри в Брюселе.
Як в попередні роки, так і цього року, товариство «Незалежна Україна» в Брюселе взяло на себе влаштування академії на пошану св. пам'яті С. Петлюри. Академія відбулася 25 травня с. р. при переповненій салі. Цікаві реферати зачитано було п. Я. Олексюком та п. І. Косцем. Докладчики зупиняли свою увагу головно над постат-
тю незабутнього Головного
Отамана, як героя й вождя українського народу. Присутні,
— зібрані в небувалій до того
кількості представники всіх українських земель,—гучними оглес-
ками нагородили докладчиків і вшанували пам'ять С. Петлюри й всіх, що загинули за волю України, — встановленням і хвилиною мовчанки.

На академії проведено було також традиційну збірку на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Паризі.

Бельго-Український Комітет Порятування України

В наслідок заходів представництва в Бельгії Головної Еміграційної Ради та брюсельського товариства «Незалежна Україна», в серпні місяці минулого ріку повстало у Бельгії Комітет Допомоги Голодним України й Кубані, який розвинув широку акцію. При Діловому Комітеті цієї організації, — що незмінно складається з Ю. Яковleva — голови, Я. Олексюка — містоголови та скарбника, й І. Косця — секретаря, — утворився тепер Почесний Комітет, до складу якого ввійшли видатні бельгійські діячі й представники преси.

Зокрема слід відмітити активну участь в Комітеті почесних членів — п. віконта Ш. Терліндена, профес. Лувенського університету, та інж. Р. Біярда, голови бельгійської Синдикальної Палаці Експорту, як рівно-ж при-

хильність до Комітету й жертвеність б. міністра п. генерала Гелебста.

Комітет є до повного розпорядження українських і чужинецьких організацій допомоги голодаючій Україні та просить і йому надсилати інформації, документи й інші матеріали.

Разом з тим Комітет закликає українське громадянство до дальнішого складання пожертв на голодаючих на Україні. Адреса Комітету: 39, rue Aviateur Thieffry. Bruxelles. Belgique.

Активість української еміграції в Америці.

В останньому часі помічаємо, що українська еміграція в Америці живе, зглядно дає ознаки свого життя та своїх стремлінь. Стадія теоретичної підготовки мас до боротьби з ворогами України вже пройшла, а за нею слідує боротьба практична, оскільки вона можлива на американському ґрунті та в американських умовах. Аргентина переходить ще стадію підготовчу, яка повинна в короткому часі закінчитись. На кожному кроці помічається виступи проти московського большевизму чи то організацій, чи поодиноких людей. Виступають проти московських агентів, що стараються поробити з українців, горожан вільної Америки, рабів московського комінтерну. Часто доходить до бійок між українцями й русотяпами. Наведемо лише кількі факти для ілюстрації. «Український Голос» з Вінніпегу доносить, що в одному містечку українська молодь дала доброго прочухана московським наймитам, що захотіли були розбити українські збори. Знову-ж в Ембрідж опротестовано рішення міста офіційно вітати генерала Галера, що дало свій успіх; в Н'ю Йорку влаштовано многочасичну демонстрацію проти виголодження України Москвою, в Шікаго провчено большевиків, які зачіпали українців в поході, в Канаді постаралися про те, щоб припинити московському агентству жидові Шварцбардові його

агітаційну подорож по Канаді, тому самому агентові, що вбив у зрадницький спосіб першого нашого президента С. Петлюру, а знову в Шікаго запротестовано проти брехонь московського посла Трояновського на одному банкеті розкинням летучок з вістками про виголоджування Москвою України. Це лише кільки фактів, можна б іх набрати багато більше. В Бразилії змагаються українці з тамошньою Половією, яка тимчасово тішиться там величими впливами аж до того степеня, що бразильським журналістам забороняється писати статті про Україну та забороняється видавати українську газету португальською мовою, в якій подавалось світові до відома все те, що діється на всіх українських землях. В Аргентині побіч підготовки йде боротьба з польсько-московськими змаганнями загнати українців в сліпий кут. Все це є ознакою, що українська ідея живе та що властиво за ту ідею боретися в першу чергу не еміграція, що є пам'ятєю рідний край, а молодь, що рідного краю не бачила, але має ще надію його бачити. Коли-ж взяти до того ще культурно-освітню та пропагандивну й економичну діяльність, то образ буде повний.

(УП)

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Ознайомившися із злісною і неправдивою інтригою дописувача статті «Унерівці при роботі» в часописі «Новий Шлях» ч. 15 за біж. рік, звертаюся цим шляхом до українського громадянства в Туреччині з заявкою, що я, як старшина славної української армії, уважаю нижче гідності відповідати на ту «статтю».

Вірю тако-ж, що хв. Редакція «Нового Шляху» зрозуміє, що вона введена в блуд.

З глибокою пошаною
Сотн. Микола Забело.
Царгород, 4 червня 1934 р.

До українського громадянства на еміграції

Громадяне!

Усі ви знаєте, що на чужині, серед тяжких умов нашого буденого життя, по емігрантських осередках у Польщі зростає до 3000 перед-шкільного віку дітей українських емігрантів.

Знаєте ви добре, що ці діти — це надія не тільки їхніх батьків, це надія всіх нас українських емігрантів, надія всієї України, бо це-ж і вони працюватимуть над відродженням, розбудованням України по тяжких часах її визволення.

Знаєте ви, що виховати цих дітей на добрих українців, міщніх, здорових духом і тілом, є обов'язок не тільки їхніх батьків, а всіх українських емігрантів, обов'язок не тільки перед цими дітьми, а обов'язок і перед батьківщиною.

Мабуть чули ви, що відділ Українського Центрального Комітету в Перемишлі на гроші, зібрані переважно серед нашої еміграції, спромігся купити площу землі в околицях Перемишля, щоб збудувати там захоронку для дітей українських емігрантів, спромігся на кошти, зібрані почасти серед еміграції, почасти серед братів-галичан, розпочати будівлю.

Але, мабуть, всі ви знаєте, що цих зібраних грошей не вистачає, що продовжувати будівлю нема засобів, що неначе руїни стоять виведені лише до поверху мури на горі під Перемишлем, що з сумним докором дивляться на це дитячі очі, не розуміючи, чому дорослі так затягають цю справу, чому й цього літа не закінчено вже так потрібні для дітей захоронки, чому не збудовано вже будинка в гарній, здоровій гірській місцевості.

Громадяне українці!

Потрібні гроші, як найскоріше...

Цих грошей нам просити нема у кого, ніхто нам їх не дасть; ці гроші ми, емігранти, мусимо самі зібрати серед себе.

Не сміємо зволікати з цим! Даваймо ці гроші, даваймо їх як найскоріше й як найбільше, це-ж гроші на майбутнє батьківщини, цих грошей вимагають у нас наші-ж діти, українські діти, вимагає сама Україна!

Жертводавці, що дадуть 50 зол., будуть вписані в пропам'ятну книгу добродіїв-фундаторів. Добродії-фундатори можуть задекларувати свої датки і надсилати їх ратами.

Жертви просимо надсилати на адреси:

У П о л ь ш і : 1. Головна Управа Українського Центрального Комітету в Польщі — Warszawa, Czerniakowska 204, m. 25. 2. Шкурат Петро — Przemysł, Rynek 14. Księgarnia Nauk. T-wa im. Szewczenka.

У Ф р а н ц і ї : I. Рудичів — Paris IX. 41 rue de la Tour d'Auvergne.

В Р у м у н і ї : Н. Ророчівський — Bucuresti. Strada Delea Veche 45.

Головна Управа Українського Центрального Комітету в Польщі.

Зміст.

Париж, неділя, 2 вересня 1934 року — ст. 1. — . С т . С і р о п о л -
ко . Десятиліття Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» в
Празі — ст. 3. С . Ч . До століття Університету св. Володимира в Києві — ст. 5.
М . К о в а л ѿ с к и й . Становище на Україні — ст. 6. O b s e r v a t o r .
З міжнароднього життя — ст. 8. Х роніка — ст. 11—16.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chéque postal 898.50, Paris.
Редакція — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.

Imp. de Navarre, 5, r. des Gobelins, Paris (XIIIe)